

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Exercitatio theologica de fragrantia Christi quam ex 2. epist. ad Corinth. 2, 15.16

**Buddeus, Johann Franz
Naumann, Tobias Gottfr.**

Ienae, 1712

VD18 11426357-001

Sectio prima, philologico - exegetica

[urn:nbn:de:bsz:31-130634](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130634)

J. N. J.

SECTIO PRIMA,
Philologico - Exegetica.

§. I.

Vantus quidem in Christo, Salvatore nostro, reconditus sit diuitiarum thesaurus, dona ab ipso parata, spiritualia, & coelestia, complectens, nec excogitari, nec praedicari satis vnquam poterit: Sacra tamen Scriptura, a qua omnis fallendi suspicio longissime abest, id nunc clare & perspicue sine vlllo inuolucro; nunc sub figura & tropo, perpendiculariter exhibet. Nonne enim omnia ferme rerum terrestrium schemata, sub troporum colore, ad res Christi applicantur? Inspiciamus

A 2

mus

mus ipsius Saluatoris, quos in diebus carnis fecit, sermones; & parabolicam loquendi methodum, hinc inde deprehendemus. Apostolorum si perlegimus scripta, quot quaeso ibi nobis de Christo, eiusque regno ac donis, tropicae & figuratae occurrent locutiones? Taceo nunc veteris testamenti oracula, quae pro temporis ratione, & hominum conditione, inuolucris fere omnia inclusa proponunt. Inpraesentiarum animo sedet, perpendere saltem illud; *II. Cor. II. 14. 15.* ubi mentio fit *bonae fragrantiae Christi*. Tu autem Christe iuua, ut mens tuo collustrata lumine, ea saltem meditetur, quae in tuum cedunt honorem.

§. II. De *bona* autem *Christi fragrantia* acturus, omnium primo dicendum esse abitor, quidnam haec loquendi ratio significet. Quamquam enim frequens eiusdem sit usus, improprie tamen saepissime usurpatam deprehendimus. Per *bonam fragrantiam Christi* nihil quicquam aliud, quam oblectationem, acquiescentiam, & singularem voluptatem, qua Pater coelestis propter Christum ipsiusque meritum affectus est, quamque Filius vnigenitus Patris in quo vnice acquiescit, ipsi creauit, ex communissi-

munissimo in sacris usu, intelligendum esse, existimo. Patebit id cuius ad oculum, ex iis, quae inferius in medium proferentur. Hic saltem subiicio loca, ubi contrarium reperitur, *Gen.* nempe *XXXIV-30. Exod. V-21. 1. Sam. XIV. 4. &c.* In his enim locis si foetidum quenquam reddere, idem est ac exosum, taediumque reddere, certe e contrario bonum odorem, voluptatem, quam de quopiam capere possum, significare, certo certius constabit.

§. III. *Bona fragrantia*, graecis dicitur *εὐωδία*, descendens ab *eu bene*, & *ὄζω oleo*; diciturque proprie de rebus bonum odorem spirantibus. At in sacris literis, per metaphoram frequentissime usurpatur de iis rebus, quae sunt gratae & acceptae, ut coincidat cum voce *εὐδοκία*. Deo tribuitur per metaphoram sacram, quam *ἀνθρωποπάθειαν* dicunt doctores: *θεοπροπῶς* autem intelligi debet.

§. IV. Quis enim, quaeso, odoris boni effectus primus ac praecipuus est in hominum naribus? Nullus certe alius, quam delectatio quaedam salutaris, ac refocillatio, nec non spirituum animalium in cerebro, totoque hu-

mano corpore, corroboratio. Ob suauitatem enim particulae odoriferae per nares irruendo cerebrum demulcent, spiritus animales augent, sopitos autem in eodem, & a quacunque causa stupefactos, recreant, ac agiles reddunt, ita vt interdum suauitate odorum exanimis etiam reuocentur, quia naturae humanae gratus est odor bonus, & acceptus. Accensa itaque thymiamata, vel alia odoramenta, quae fumos fragrantis exhalant, halitusque suaues spirant, amamus, iisque oblectamur, quippe quae venenosos vapores ac foetores dissipant & expellunt. Foetor contra vehementissime offendit naturam, & prosternit nonnunquam, mortemque infert: ita, vt, si foetorem tormentum & cruciatum dixeris, a vero non aberraueris. Hinc cadauera, ac singula graueolentia celerrime ac procul fugimus. Ex dictis liquido constat, bonam fragrantiam denotare posse, delectationem, siue voluptatem singularem, quam proxime efficit.

§. V. *Euidia* rarius quidem absolute in sacris ponitur literis, fere tamen adiunctam habet vocem *ὄσμην*, ex linguae idiotismo non sine

sine emphasi. * *Evodia* enim per se iam denotat odorem suavem, bonum, gratum, eumque late, & maximo sensu sese diffundentem. Accedente ergo voce ὀσμῆ, quae alias vocabulum μέσον est, designatur odor benefragrans.

§. VI. Vocis *odoris*, in scripturis varia ac multiplex est acceptio, tam in bonam, quam in malam partem; sed eam omnem hic enarrare, superuacaneum valde foret, & a scopo remotum. Potiores significaciones recenset Matthias Flacius. ** Vocis *ἐβωδίας* tantum acceptiones indicabimus, quae ad nostrum faciunt institutum. Omnium primo & praecipue usurpatur vox *ἐβωδία* a LXX. interpretibus de sacrificiis DEO oblatis, quae igne consumebantur. In eorum enim accensione odor omnino redolebat, qui non adeo quidem gratus, quin potius molestus erat, ob foetorem, quem carnes accensae alias exhalabant. Vnde ob longe alium respectum, odor ille, suavis dicendus erit. Neque enim in

* Vid. Glassius in *Gram. S. l. 3. tract. 1. cap. XXXII, p. m. 461.* Celeberrimus Danzius noster, in *interprete* §. 18.

** In *clauae sua*, sub voce *odor*.

toto veteri testamento vbi de sacrificiis comburendis, quae vel quoad totum, vel partem, igni immolabantur, vlla ferme fit mentio, vbi non appositam inuenies formulam *וַיִּזְרֹחַ לַיהוָה* vel cum praefixo (ה) *לַיהוָה*: *In fragrantiam s. odorem acquiescentiae Domino*, seu vti Lutherus vertit: *zum süßen Geruch dem HERREN*. Legitur v. c. (α) de HOLOCAUSTI sacrificio, quod ex armentis, bobus puta, vitulis, ouibus, capris & turturibus constabat, *Leu. I. 9. 13. 17.* & totum igne consumebatur, vt esset typus veri & vnici illius propitiatorii sacrificii, quod Christus in ara crucis exaltatus, & caritatis igne succensus, Patri suo coelesti obulit, in odorem suauitatis. (β) de MINCHA, quae ex farina, oleo & thure constabat, cuius partem sacerdos capiebat, *cap. II, 2. 9.* (γ) de *eucharisticis* siue PACTIFICIS, quae erant gratitudinis, pro beneficiis acceptis declarandae, symbola, & ex bobus, ouibus & capellis constabant, *cap. III, 16. & 5.* (δ) de sacrificiis PRO PECCATIS, expiatoriis vulgo dictis, quorum oblatione peccata expiabantur, & DEVS placabatur, non vi propria innata, sed vi meriti Christi, cuius erant typi; *cap. IV, 31.* Quamuis autem vbique, in sacri-

ficio-

וַיִּזְרֹחַ לַיהוָה

ficiorum recensione, hanc formulam repetitam esse, non animaduertimus, sufficit tamen probasse, omnia sacrificiorum genera hanc obfignasse formulam, vnde ad reliqua nunc colligere licebit. Quemadmodum autem, omnia a DEO instituta sacrificiorum genera, Messiam, qui in dierum extremitate venturus, & Deo se victimam, ad expianda, hominum peccata, traditurus erat, respiciebant; ita quoque (2) *εὐωδία* de hoc noui testamenti sacrificio expiatorio dicitur, *Eph. V. 3.* (3) speciali quadam ratione de EVANGELIO, eiusque MINISTERIO, quod Christum crucifixum, praedicat, dicitur *II. Cor. II. 15. 16.* (4) usurpatam videbis vocem de beneficiis siue elemosynis in egenos collatis, *Phil. IV. 18.*

§. VII. In paginis veteris testamenti vocabulo *εὐωδίας*, respondet *ריח גיחוד* *odor acquiescentiae, siue quietis.* Hinc etiam hanc formulam LXX. interpretes vbiuis per *ὄσμων εὐωδίας* verterunt, nec sine pondere. Indicat enim Deum, qui grauissime peccatis offensus erat, vnico sacrificio Messiae, quod ipsi odorem acquiescentiae praebet, reconciliatum esse. Sic *Gen. VIII. 2.* de Noae sacrificio, quod post dilu-

B uium

uium Deo in grati animi monumentum obtulit, legimus: וריח ידוה את ריח הניחח & *odoratus est Ieboua odorem quietis.* Id Chaldaeus paraphraustes bene explicauit: & *accepit DEVS in beneplacito oblationem eius.* Hic ipse locus, egregie hanc nobis phrasin explicat. Iustissimus iudex, homines, qui correctionem Spiritus sui admittere renuebant deleturus, diluuium immiserat maximum. Deleta per illud ingenti hominum, & coeterorum animantium multitudine, Noachus superstes conseruatus, pro tanto Numinis beneficio, vt gratum se sifteret, Deo offert sacrificium, quod ipsi spirabat *odorem quietis*; quid hoc sibi velit, sequentia statim indicant verba: *dixitque Ieboua ad cor suum non addam maledicere amplius terrae.* Ecce destitit ab ira, quam exercuerat, gratiamque impostero incolis terrae large promittit. Propter Messiam enim, ad quem Noachi tendebat fides, gratum ipsi erat sacrificium acceptumque, isque quod ab ira quiuerit, effecit. *Recte Io. Cocceius ** de aliis veteris testamenti sacrificiis, verba faciens: *In veteri testamen-*
to,

* vid. Lutherus in Comm. ad h. l.

** In Lexic. p. 799.

to, *victimae adolitae sic appellabantur, non quod proprie id nomen ipsis conueniret, sed quod substituerentur, pro eo sacrificio, quod DEO gratum est, & quod Deo placeret fides, nitens eo sacrificio, & confessio gratiae DEI, & glorificatio Nominis eius. Tametsi enim victimae darent odorem, aut nitorem, tamen non erant Deo odor acquiescentiae, & placationis irae (nisi ipse Messias hoc praestiterit,) est enim ריח ניחוח proprie ריח מניח חמת יהוה odor faciens quiescere iram DEI.*

§. VIII. Ab hominum moribus, haec desumpta phrasıs, ad Deum applicata est. Nihil quippe hominum animos, magis turbat, & commouet, quam ira, adeo, vt totos eos reddat inquietos, & turbulentos. Ira & vindictae cupido incitant & stimulant animum, sine intermissione, ad viam & modum, vlciscendi laesionem indagandum, ne malum illatum incassum ferat. Quando autem homo placatur, & reconciliatur, desinit status antea satis turbulentus, vt nunc, quem alias taedio fugit, beneplacito suscipiat. In Deo quidem, nulla est perturbatio, nullaque datur *ἀταξία*; secundum nostrum tamen concipiendi modum, phrasıs a

motibus & affectibus hominum petita, ad Deum adplicatur, remota omni imperfectione, quam alias inuoluere solet. Nam quando Deo ira tribuitur, nullam in eo designat mutationem, quippe qui semper, & in infinitum vnus idemque est, ac manet. Quidnam vero Spiritus S. hisce locutionibus indicare voluit? Gaudium puta iustitiae diuinae, vindicandi impietatem, quo peccatores istam offenderunt, & alacritatem in infligendis suppliciis. Id vel ex *Deut. XXXIX. 63.* apertissime constat, vbi gaudium perdendi immorigeros, opponitur gaudio beneficiendi. Hinc saepius vbi de ira sermo est, additam statim inuenies, explanationis gratia, mentionem de vltione. vid. *Nab. I. 2.* AVGVSTINVS: * *Cum DEVS irasci dicitur, non eius significatur perturbatio, qualis est in animo irascentis hominis; sed ex humanis motibus translato vocabulo, vindicta eius, quae non nisi iusta est, irae nomen accepit.* Ita DEVS non dicitur ab ira quiescere, quemadmodum homines, sed modo, qui Deum decet, hoc intelligendum est; idem est, ac si dixisset, vindictam exsequi desistit, & poenas

* In Enchiridio ad Laurent. c. 33.

poenas infligere cessavit, irae loco gratiam exhibet, & oblectatur nunc iis, quos alias tanquam hostes propellebat. Id quod ulterius patet, quando DEVS in contrarium testatur *Leu. XXVI. 31. odorem vestrae fragrantiae, non odorabo*, i. e. eis non oblector, non accipiam, neque gratiam exhibebo.

§. IX. De praedicatione euangelii eiusque ministerio, per quod Iesus crucifixus, cum merito & reconciliatione peccatorum cum Deo irato, manifestatur, quod sit *ἑὺωδία χριστοῦ*, Christi fragrantia bona Deo, odor nempe suauitatis, gratus & acceptabilis, Paulus loquitur *II. Cor. II. 15. χριστοῦ ἑὺωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις. οἷς μὲν, ὁσμή θανάτου εἰς θάνατον. οἷς δὲ ὁσμή ζωῆς εἰς ζωὴν. Christi sumus fragrantia Deo, in iis qui saluantur & in iis qui pereunt. His quidem odor mortis ad mortem: illis vero odor vitae ad vitam.* Nulla e Paulinarum epistolarum numero certe datur, in qua articulum de euangelii doctrina eiusque ministerio, fusius & solidius, tanquam in propria sua sede tractet apostolus, quam haec posterior ad Corinthios scripta. In

ista enim cum eiusmodi hominibus ei res erat, qui variis occupati erroribus, de lege & euangelio a doctoribus suis male instituti erant. Rectum itaque de euangelio sensum iis inculcare allaborabat. Ideo per tot capita, hanc tractat materiam, a *cap. II com. 12. ad V.* in vna serie, & *cap. V.* inserit accidentalia nonnulla, quae euangelium comitantur, quo crux Christianorum pertinet. Sub finem huius capituli epilogum, totam doctrinam summam complectentem, annectit; tandemque *cap. VI. & VII.* usum in praxi vitae ostendit. Haec vero iam allata verba, thesoros instar cuiusdam sunt, quam deinceps Paulus explicat ulterius. Meum igitur erit, sensum eiusdem pluribus indagare.

§. X. Ut igitur ab ovo rem exordiar, Paulus celebrat DEVM coelestem Patrem, quod apostolorum ministerio, agnitio Iesu Christi tanquam odor bonus, vndiquaque manifestatus sit, inter gentes. Hinc ipsorum ministerium, quod euangelium de Christo administrat, Deo gratum, acceptumque esse, persuasum habet, quanquam omnibus ac singulis mortalibus, ipsorummet culpa, non in salutem vergat; nihilominus tamen Deum, iis, qui de filio suo
 euan-

euangelium annunciant, ipsorumque ministerio delectari credit. Se ipsum hic sistit apostolus, cum Timotheo suo, quos huius in epistolae inscriptione, coniunctim nominatos inuenimus, omnes, qui eodem rite fungantur officio, vna comprehendens, tanquam subiectum illud, de quo asserit, quod DEO sit *εὐωδία bonus odor Christi: εὐωδία εἰσμεν* inquit. Personam ipsorum non solum, sed etiam ministerium, quod obibant, per quod euangelium Christi hominibus, mysterium mundo absconditum, tradebant, intelligit. Asserit ergo tum de se, quem expresse indigitat, cum reliquis apostolis, tum de euangelio, eiusque ministerio, quod Deus iis vtatur, tanquam thymiamate, vel odora-mento, vt odorem spargant salutarem, euangelii annunciatione, in toto orbe. Et quid inde, colligitur aliud, quam quod Deus delectetur iis, tanquam sacrificio suaueolenti vel fragrantissimo incenso in thuribulis, vel vnguento fragranti, respiciens Christum, filium suum *ἀγαπητόν*, in quo vnice acquiescit, & qui efficit, vt homines sub ira potentissimi Numinis constituti, nunc iterum eidem sint accepti. Ecquid est, quod Deo Patri suauius, gratius vel acceptius

ptius dici ac cogitari possit, quam vt verbum euangelii de filio suo dilectissimo, ad totum genus humanum pertingat, ac agnitio exinde deriuanda, ad omnes propagetur gentes, vt miserimi peccatores, cum Deo reconciliati salutem aeternam consequantur.

§. XI. Hunc Spiritum S. his verbis intendisse sensum, nullum est dubium; rem vero omnem liquido edocebit textus *συνάφεια*, si quae eum antecedunt, & consequuntur, considerauerimus. Antecedentia enim quando attendimus, deprehendimus, apostolum *com. 12.* exordiri ministerii sui apologiam, dum fusius enarrat, quem fructum & effectum euangelium, quod in Asia praedicaauerat, habuerit. Hoc feliciter ac salutariter administrati muneris tropaeum esse, & monumentum longe splendidissimum, agnoscit, quo re ipsa deprehendat, suos labores non irritos fuisse. Ideo subsequenti *com. 14.* gratias Deo persoluit, quod per gratiam ipsius, omnia omni tempore obstacula & impedimenta, quibuscum colluctandum fuisset superauerit, adeo, vt agnitio Summi Numinis, & Iesu Christi, mediatoris Deum inter & homines, sit tanquam bonus odor, sua opera

opera ex euangelio vbique sparsus. Totus enim in eo verlatur apostolus, vt concionem euangelii rite defendat, contra omnes maleuolentium obrectationes, quo suis auditoribus firmiter hanc thesin imprimat, euangelium de Christo, quod ipse praedicabat, non esse recens hominum inuentum, aut futile commentum aliquod, sed verbum vitae, ab ipso Christo, tanquam fonte proficiscens, in quo vnice salus quaerenda, non vero in lege iram & poenas comminante. Hinc *com. 15.* vltius progreditur Paulus, & causam subiicit eorum, quae antea dixerat, vt corroboret, quisnam fons & origo sit, quod odor agnitionis Christi manifestatus, nullus certe alius, quam Christi *εὐωδία*; quod causalis particula *ὅτι* indicat. Ne vero exceptioni vllum relinquat locum, *euangelium non ab omnibus recipi*, subiicit, quocunque modo euentus cadat, esse, & manere tamen euangelium, *εὐωδίαν χριστοῦ*. Maxima cum parrhesia, affectuque laetitia & spei impletus, ob Corinthiorum emendationem, haec omnia proponit.

§. XII. Haec certius constabunt ex iis, quae sequuntur *com. 17.* vbi apostolus suam

C

in

in praeconio euangelii sinceritatem testatur; quam testificationem, tanquam nouam inducit causam, cur DEO ministerium suum sit acceptum, & salutaris efficaciae nunquam expers. Innuir nempe, se non miscuisse in praeconio suo, falsa vel ficta veris, non humana placita diuinis veritatibus, non legem euangelio, sed sine omni mixtura, pure & sincere, euangelium auditoribus suis propinasse, vt Christum glorificaret inter gentes: se non inflexisse veritatem ad affectus Iudaeorum, non ad iudicia rationis, lucri gratia. Graecam vocem *καπηλέειν* adhibet, quod de cauponibus dicitur, qui vinum aqua miscunt lucri gratia. Idem argumentum prosequitur seq. *cap. III.* in quo inter legem & euangelium, item inter euangelii & legis ministerium comparisonem instituit, vt eo magis elucescat, apostolorum ministerium esse suauem odorem Deo.

§. XIII. Si scopum conferas cum his omnibus, indubitato videbis, mentem apostoli vt decet nos exposuisse. Tota haec posterior ad Corinthios epistola, apologiam Pauli complectitur, aduersus Pseudapostolos. Hanc *com. 12. cap. II.* exorditur, & per varia eaque vali-

validissima argumenta *cap. III. IV. & V.* continuat. Pseudapostoli enim, quantos praeconium Pauli fructus produxisset, experti, propagatione euangelii haud interrupta, grauiter offensi erant. Hinc Christo aduersi, fructus enatos suffocaturi, ministerio Pauli auctoritatem abrogare laborabant, mendacia, affectatam in ecclesiam tyrannidem, imposturam, verbique diuini deprauationem, ipsi obiiciendo. Horum vanitatem vt retunderet, ad falso imputata responderet, & fidelium corroboraret fiduciam, omnem Paulus nauat operam hac in epistola: euangelium verum esse, eiusque praedicationem a se sine fuce factam, ob oculos ponit. Hac occasione data legem cum euangelio contendit, huius prae illa euidentissimam praestantiam commonstrat, fructusque varios enarrat egregie, vt euangelii vocem eiusque ministerium tanquam bonam fragrantiam Christi, vndiquaque mirum in modum commendet. Absit vt cogitemus, Paulum vanam hic captare gloriam, quodque DEO sit fragrantia bona Christi, sibi vindicare. Nam scopus apostoli plane requirit aliud. Non enim erat *καπελεύων*, euangelii praeconio gloriam sibi simul

acquirens. Hoc eo magis remouet, quo magis homines deprauati huc inclinant. Quando sub finem *com. 16.* tale subiungit suspirium: καὶ πρὸς τὰ ἄλλα τίς ἰκανός, suarum his verbis virium defectum, submississimo animo, in hoc tam difficili negotio, ingenue confitetur, & omnes vires ad eius deponit pedes, a quo acceperat.

§. XIV. Non autem necesse est vt cogitemus, hoc loco Paulum, ministerium euangelii obiter vel casu forte, odoris boni insignire nomine. Si eam teneremus sententiam, magno opere profecto falleremur, nec nos Pauli mentem inspexisse, manifestum esset. Certe frequens huius locutionis vsus, lectorem extra dubitandi licentiam constituit. Iudaeos imprimis eius vis & emphasis latere non poterat, quippe qui, vt supra ostendimus, acceptiones notatu dignissimas, frequenter satis ob oculos habebant. Si apocryphi libri testimonium alicuius momenti foret, ad Siracidem prouocari posset, qui virtutes fidelium hoc sub schemate designauit, *cap. XXXIX. 18. coll. Hof. XIV. 7.* Quid? quod ex vsu quotidiano sensus eiusdem cuius facile patet. Causam ergo indagemus cur apostolus, vel Spiritus sanctus, hanc nostro in loco adhi-

adhibere voluerit phrasin, quando dicit: *χρη-
58 εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ.*

§. XV. Procul dubio id Spiritui sancto placuit, ob specialem & notabilem quendam ad vetus testamentum respectum. Retroducit nempe mentes nostras ad veteris foederis ritus & typos, quorum explicationes nouum testamentum vndiquaque exhibet. In horum numero recensenda quoque sunt, accensa thura late fragrantia, & suffimenta fumos exhalantia, quae quotidie tam matutino, quam vespertino tempore, DEVS accendere iusserat. *Exod. XXX. 7. 8.* Nec non speciale illud odoramentum, quod die anniuersariae expiationis in sancto sanctorum, arcam foederis versus, adolendum erat, *Leu. XVI. 12. 13.* Fumos vero sacrificiorum, vt alii putant, accensorum hic respici, quos ventus offerentes versus profuerit, sacra scriptura nusquam docet. Vnde merito hoc mittimus, & potius typum odoramenti prosequimur. Ipse DEVS Mosi confectionem huius suffimenti sacri praescripserat, *Exod. XXX. 34-38.* *Ieboua dixit ad Mosen: sume tibi aromata, stacten, & onychen & galbanum; aromata ista & thus purum solum, quod-*

que cum solo erit; tum facies illa suffimentum, &c. Hoc in usum tantummodo sacrum vindictatum voluerat; quare etiam seponendum erat ante tentorium, ut *sanctum sanctorum* esset. Nulli alii nec uti, nec comparare, licitum erat, quin potius poena indicta excidii, quam Hebraei כרת vocant, manebat eum, qui communi illud dedisset vsui. Sacrum enim erat Domino, hominibus autem minime concessum. Quaeritur hic, cur supremum Numen profanationem huius thymiamatis tanta vindicare voluerit poena? Praecipua haec videtur subesse causa, quia typus erat rerum in nouo testamento admodum illustrium. Nam ut taceam, quod illo iam tempore cultus diuini fuerit pars, & designarit preces, quas fideles Deo fundunt, quasque Christus summus sacerdos Patri suo coelesti offert, meritoque suo subinde acceptas reddit, *Apoc. VIII. 3.* cum alterum, quod ad cultus diuini exercitium pertinet, verbi euangelii tractationem comprehendat, uti haec nostra indicat tractatio, non diu dispiciendum erit, cur tanta seueritate, tantoque rigore sacrum huius vsum imperauerit. Praeterea, quoniam hominum saepius nimia est curiositas, hoc ipso

DEVS

DEVS Israelitas ab idololatria, ad quam nimum quantum proni erant, arcere voluit. Eadem est vnguenti sacri, quod in eodem capite praescriptum reperimus, ratio. Sed ad vberio- rem typi recensionem revertar. Subiectum, cui haec thymiamata, lege praecepta offerebantur, erat summus & aeternus DEVS, Pater & creator omnium, DEVS ac Dominus populi Israe- litici, qui tentorium suum in medio ipsorum fixerat. Odoramentum illud typicum, sym- bolum erat laudis, & adorationis; nec non re- conciliationis, & expiationis medium. In lau- dem enim, & adorationem quotidie dnabus accendebatur vicibus; in reconciliationem vero semel quotannis, statuto tempore. Ab Aaro- ne summo sacerdote illud accendendum erat, imprimis solemniter festo expiationis anniuersa- riae, vbi praeter summum sacerdotem, nemo ex gregariis admittebatur sacerdotibus, qui hanc DEO fragrantiam offerret, *Ebr. IX. 7.* Prout quoque praeter Christum sacerdotem nostrum, nemo genus humanum in peccata prolapsum, cum DEO reconciliare poterat. Finis vltimus, erat manifestatio gloriae diuinae, quod *Leu. XVI. 13.* haec indicant verba: *tegat*

autem

autem nubes suffimenti propitiatorium, quod est super testimonio. conf. *Ezech. X. 4.* Operculum enim super arcam foederis, quod Christum *ἱλαστήριον* praefiguravit, *Rom. III. 25.* nebula obtegendum erat, ad impetrandam reconciliationem; hanc autem manifestatio gloriae divinae secuta est.

§. XVI. En & Paulus ait: *DEO sumus bona fragrantia Christi*, pari ratione ac suffitus ille accensus suavis odoris. Omnes hic eminentissima quadam ratione typi affectiones, tanquam in antitypo inueniemus. Quis euangelii autor? Ipse DEVS Pater coelestis, quoad decretum, cum Filio & Spiritu Sancto; quoad manifestationem, per Filium suum in tempore; ipse illud reuelatum dedit. *Iob. I. 18.* Pater misericordiae, & DEVS omnis consolationis, qui in ecclesia sua habitat, vt verbum euangelii semper triumphare faciat, ac odorem cognitionis vndiquaque manifestet. Ille, inquam, est, ad quem haec tendit *fragrantia Christi* Filii sui vnigeniti, mediatoris Deum inter & homines peccatores pessimos. Hic summus sacerdos se ipsum obtulit, stititque se aeterno suo Patri cum merito & satisfactione aeternum valente, tanquam

quam odorem, ut halitus de se ipso spargeret longe lateque fragrantem, Deo gratissimos, hominibus saluberrimos. In diebus carnis sanctissimo suo ore euangelium praedicans, hunc odorem sine intermissione spiravit, euectus autem ad dextram potentiae Dei, per apostolos, quos ipse constituit, eorumque, quos illi initiarunt, successores, nunc ecclesiae ministros, sparsit, & spargit adhuc. Hoc euangelii odorem, cum ea in uniuersum omnia exponat, quae a saluatore peccatores mortui, captiui, & damnati expetere ac expectare possunt, odorem suauissime fragrantem exhalat. Vnde hoc euangelio ad laudes Deo persoluedas incitatur, & quomodo Pater rite inuocandus sit, perspicue edocemur. *I. Cor. XII. 3.* Illud ipsum etiam est, quod reconciliationem cum Deo annunciat, & media ad eam perueniendi simul nobis exhibet; quam ob rem ministerium euangelii ab apostolo non immerito vocatur, *διακονία τῆς καταλλαγῆς ministerium reconciliationis, II. Cor. V. 18.* Iugis erat accensio suffimenti, mane & vesperi: euangelii vsus eiusdemque ministerii, inter christianos nunquam praetermittendus. Sacrum erat thy-

D miam,

miamā, nec vnquam sine summa reuerentia eo vtendum; sic haud impunem finit supremus iudex, verbi euangelii abusum atque profanationem. Typicum illud odoramentum, ceu nubes, propitiatorium tegebat. Hoc sine vlla intermissione in conspectu Dei Patris versatur, Christum vsquequaque circumdans, hunc effectum secum ferens, quod Patris gloria, quae est in Iesu Christo, in toto orbe reuelatur. Hunc in finem Paulus illud appellat *Φωτισμὸν*, *illuminationem euangelii, gloriae Christi, qui est imago Dei*, II. Cor. IV. 4.

§. XVII. Vnguenti sacri, quo sacerdotes initiabantur, & vasa sacra consecrabantur, recensio, eadem institui potest ratione; quippe quod ex praestantissimis confectum aromati- bus, fragrantissimum omnino edebat odorem. Hoc Moses itidem conficere iussus est, ad vsum tantummodo sacrum, vt nemo arcam foederis attingere auderet, nisi hoc inunctus fuisset vnguento. Sua autem sponte reliqua ex antecedenti tractatione profluunt, neque his tempus terere necessum erit. Addere praeterea possem sacrificiorum aliorum typicam recensio- nem, eorundemque applicationem, huc egre-
gie

gie spectantium, imprimis eorum, quae §. VI. iam perlustravi, utpote de quibus *euadria* odor suauitatis praedicatur; sed quoniam facilis nunc erit secundum antea dicta collatio, & ne iusto diutius huic inhaeream argumento, his supersedere hac vice licebit. Vti autem sacrificiorum accensiones odore nunquam carebant, ita & euangelii de Christo diuulgatio, non potest non Christi bonam semper spargere famam.

§. XVIII. Varia dantur in sacra scriptura symbola, quibus euangelii vox a Spiritu sancto exprimitur, varia schemata, quibus comparatur ad diuersam eius indicandam virtutem. Nunc enim Spiritus sanctus illud appellitauit cibum, vel lac, *I. Petr. II. 2. Ebr. V. 12.* nunc semen viuum *I. Petr. I. 23.* nunc vinum recens *Matth. IX. 17.* nunc pluuiam gratiosam *Psal. LXVIII. 10.* nunc margaritam, nunc florem. Estque id ipsum quidem medium ad salutem; hanc vero ut consequamur varie admodum in nobis operatur. Namque & illuminat & conuertit, & in fide confirmat, conseruat & sanctificat, desperabundos consolatur, & erigit, errantes castigat & emendat.

D 2

§. XIX.

§. XIX. Ex hisce autem colligimus, cur nostro in loco vocetur *εὐωδία χριστῆ*. Interim hoc tantum adhuc notamus, vocem euangelii eiusdemque ministerium, duplici respectu *bonam* dici *Christi fragrantiam*. Primo respectu Patris coelestis, cui Christi oblatio, quae in euangelio annunciat, magis placet, quam hominibus odor suauissimus. Non autem in iis solum, qui illud ut odorem Christi bonum recipiunt, est oblectatio DEI, sed etiam in iis qui pereunt. In saluandis namque inclarescit gloria misericordiae eius: in his autem, qui contumaciter se euangelio salutis opponunt, ac pereunt, innotescit laus iustitiae, *Rom. XI. tot.* Secundo tanquam bona fragrantia omnibus offertur hominibus, tum fidelibus, tum infidelibus. Fidelibus, vera fide istud recipientibus, salutem confert aeternam, adeo, ut non odoris instar boni solum illis offeratur, quin potius, quod maius longe est, *iis odor est vitae ad vitam.*

SECTI-